

”Vietnam var nära” – ett brev till Åke Kilander

Presentation (mars -09)

För min egen politiska utveckling, liksom för många andra i min generation, spelade Vietnam-kriget och den svenska Vietnamrörelsen en stor roll. Därför var det med stort intresse som jag införskaffade och började läsa Åke Kilanders (ÅK) bok *Vietnam var nära*, när den publicerades våren 2007.

Med tanke på att boken beskriver händelser som ägde rum för 30-40 år sedan, så borde det vara möjligt att göra ett bokslut över De Förenade FNL-gruppernas (DFFGs) historia där både positiva och negativa aspekter behandlas. På den punkten blev jag dock besviken, eftersom boken i stort sett fullständigt undviker att ifrågasätta någonting överhuvudtaget när det gäller den svenska Vietnamrörelsen. Boken ger ett intryck av att vara skriven tätt inpå händelserna, de förflutna årtiondena har inte inspirerat till nytänkande och kritisk analys.

Jag beslöt därför att nedteckna kritiska synpunkter, där jag pekade på sådant som borde ifrågasättas. Jag tvekade om jag skulle publicera synpunkterna i en offentlig recension, eller försöka få igång en dialog direkt med författaren. Jag valde det senare alternativet och göra det i form av ett personligt brev. Detta skickades den 9 maj 2007 till Åke Kilander, som redan samma dag svarade:

”Tack för dina synpunkter. Har bara ögnat igenom dem men jag ser ju att de är genomarbetade och förtjänar ett ordentligt bemötande. Jag ska studera och kommentera, men det kan ta lite tid. Hoppas du ursäktar – har fullt upp de närmaste veckorna men återkommer till sommaren.”

Det lät ju lovande. ÅK kanske ändå var intresserad av att föra en dialog, att debattera i sak, att ta och ge argument. Något svar kom dock aldrig, förrän indirekt med en artikel i *Clarté* 4-2008 – ”Svartmålning av Vietnamrörelsen”. I denna artikel, som inte innehåller några hänvisningar till mitt brev, angriper han häftigt andra recensenter och markerar tydligt att han inte vill ha någon dialog, utan att han sitter fast i samma låsta positioner som på 1970-talet. Därmed finns det heller ingen anledning att längre ”hemlighålla” mitt brev.

Brevet (se nedan) är oförändrat, bortsett från följande ändringar:

- 1) Ur brevets inledning har avlägsnats presentationen av mig själv, dvs min politiska bakgrund osv.
- 2) En del språkliga rättelser har gjorts
- 3) Kompletterande noter med information som ytterligare ska belysa eller dokumentera det som står i brevet har tillförts (markerade – *Anm 2009*).

Något som kan vara bra att ha i åtanke vid läsning av brevet är att syftet var att få igång en dialog, inte att ”nedgöra” boken. Därför fälls inget mer övergripande kritiskt omdöme om boken. I stället försöker jag ta upp olika konkreta exempel, ger förslag på förbättringar och för längre resonemang kring saker som jag tycker att ÅK borde reflektera närmare över m m.

Martin Fahlgren (30 mars 2009)

Synpunkter på "Vietnam var nära"

Inledning

Jag var närvarande vid FNL-festen i Stockholm den 30 april, där boken *Vietnam var nära* lanserades. Du uttryckte där önskemål om att få kritiska synpunkter på boken. Jag tog dig på orden och vill bidra med kritiska anmärkningar och förslag.

För det första vill jag framhålla att jag tycker att initiativet till boken var utmärkt – vi behöver böcker av detta slag för att lära av historien. Boken är snyggt gjord och innehållet intressant – dock saknar jag ett personregister: Eftersom boken i mångt och mycket handlar om de personer som på olika sätt bidrog till FNL-rörelsen och att den dessutom i stor utsträckning bygger på intervjuer, så skulle ett personregister absolut vara på sin plats.

Jag hoppas att den kommer att läsas av många, både av gamlingar som var med på tiden som det begav sig och av andra vetgiriga, särskilt ungdomar, som vill veta mera om den i flera avseenden mycket framgångsrika svenska Vietnamrörelsen.

Däremot är jag lite besviken över att boken är så utslätad politiskt, särskilt de två första kapitlen som ger en historik över DFFG. Det finns otvivelaktigt en hel del ståndpunkts-taganden och ageranden som det borde vara dags att självkritiskt granska, nu över 30 år senare då vi har facit i våra händer och kan överblicka helheten.

Ett exempel på detta är den okritiska hållning till Pol Pot-regimen som DFFG (i likhet med många andra inom vänstern) intog och som boken överhuvudtaget inte nämner. Jag är övertygad om att DFFG:s (och KFML:s) anammande av och försvar för alla aspekter av de Röda Khmerernas politik (t ex när det gällde utrymningen av städerna) och den helhjärtade upp-slutningen bakom Kampuchea och Kina i konflikten med Vietnam starkt bidrog till demoraliseringen av många antiimperialister, liksom för sammanbrottet av SKP. Ett vettigare, kritiskt förhållningssätt hade gjort att chocken blev mindre när det hela brakade loss och när omfattningen av Pol Pot-regimens terror började stå klar. Genom att man hade målat allt i mer eller mindre rosenröda färger blev nu istället gapet mellan bild och verklighet för stort för många vänstermänniskor.

Ett annat exempel på sådant som borde granskas kritiskt är försöket att 1974 styra in DFFG på en annan inriktning, vilket ledde till en våldsamt debatt och där DFFG-ledningen till slut fick backa – i boken får man sig till livs samma typ av försvar som framfördes vid den tiden, inte ett ord av kritisk analys och ifrågasättande av det hela.¹

Jag ska dock inte här ta upp dessa frågeställningar närmare. Att dessa *inte* behandlas i boken bottenar förmodligen i att du inte sett dem som problematiska, dvs vi är politiskt oense och detta betyder att det är nödvändigt att fortsätta att diskutera dessa saker, fast det får ske i andra former och på annan plats.

Det jag i fortsättningen kommer att ta upp är huvudsakligen:

1. Några punkter som rör detaljer i beskrivningen av vissa internationella historiska händelser och där historiska fakta är så entydiga att vi borde kunna komma överens (i ett av fallen ger jag också omfattande referenser så att du själv kan gå till källorna).
2. Bokens skrivningar om DFFG och trotskisterna, som är fullständigt kritiklös till DFFG:s hantering av det hela, trots att den antitrotskistiska kampanjen byggde på stalinistiska lögnar, inklusive Moskvarättegångarna (via bl a Sayers-Khans bok *Den stora sammansvärjningen*),

¹ Om detta, se [Debatt om Vietnam, Sovjet och FNL-rörelsen](#) – Anm 2009

som knappast någon idag lär vara beredd att försvara, bortsett från några oförbätterliga stalinister, såsom Mario Sousa i KP.

1. Ett par historiska frågor

Vid en summarisk behandling av historiska frågeställningar bör man hålla sig till fakta och använda formuleringar som i möjligaste mån är oantastbara. Om man bara riktar sig till de redan ”troende”, då spelar det givetvis ingen större roll vad man skriver, men om man vill kunna stå för en text även inför sådana som *inte* tillhör denna skara, då är det viktigt att vara tydlig och framställa saker på ett sådant sätt att det inte leder till missförstånd och onödig polemik/kritik. Slarv på dessa punkter ger politiska motståndare möjligheter att ifrågasätta och misstänkliggöra även övriga delar av en text, de delar som är oantastliga faktamässigt.

1.1. Koreakriget

Det är två formuleringar som jag är kritisk emot.

Den första är på sidan 26 där det står att ”Den kinesiska revolutionen 1949 och *nederlaget i Koreakriget 1953 ...*” (min kurs) hade ”tillbakapressat” USA i regionen. Att kalla vapenstilleståndet 1953 för ett *nederlag* är knappast korrekt. Koreakriget slutade i en *kompromiss*, med oförändrade gränser, och fortfarande har man inte slutit fred. Det är riktigt att USA inte uppnådde det man önskade (att krossa Nordkorea), men inte heller den röda sidan uppnådde det man strävade efter (att befria Sydkorea).

På sidan 27 står det vidare: att Sverige ”stödde Förenta staternas angrepp på Korea samma år...”.

Moderna historiker, oavsett politisk färg, är överens om att Koreakriget startade med att Nordkorea invaderade Sydkorea (för att återförena landet). Detta skedde med Stalins och Maos godkännande och byggde på den övertygelsen att Nordkorea snabbt skulle kunna besegra den korrumpade och impopulära Syngman Rhee-regimen i Syd, samt att USA troligtvis inte skulle ingripa i stor skala för att förhindra detta. Man misstog sig och USA ingrep snabbt för att förhindra att den sydkoreanska regimen krossades.

Av dessa skäl är det inte lämpligt att tala om USAs ”angrepp” på Korea, det leder bara till meningslösa diskussioner om vad som är rätt och fel (och där kritikerna kommer att ha triumf på hand). Problemet skulle lätt åtgärdas genom att i stället skriva något i stil med att Sverige ”stödde Förenta staternas militära ingripande i Korea samma år...”. Alternativt skulle man kunna utvidga resonemanget något (om man vill framhålla USAs reaktionära roll i sammanhanget).

Att det verkligen gick till på det sätt som jag skisserar ovan finns det idag väldigt bra dokumenterat, genom att öppnandet av de sovjetiska arkiven gav unika inblickar i det hela. Om du inte tror på min historieskrivning i detta avseende så kan du ta en titt på följande (de mest lättillgängliga först):²

1) *Historiska beskrivningar på Internet*

sv.wikipedia.org/wiki/Koreakriget

se särskilt avsnitten för ”Bakgrund”. Se även den utförligare engelskspråkiga Wikipedia en.wikipedia.org/wiki/Korean_War

2) *Dokumentsamlingar på Internet:*

² På marxistarkivet finns [Koreakriget](#) med artiklar och utdrag ur flera böcker som belyser Korea-frågan. – *Anm 2009*

www.mtholyoke.edu/acad/intrel/korea/korea.htm

Innehåller mängder av dokument från alla sidor i konflikten, bl a brev Stalin <-> Kim Il-sung

www.wilsoncenter.org/index.cfm?fuseaction=topics.home&topic_id=230972

(Avdelningen "North Korea International Documentation Project" i "Cold War International History Project", som tillhandahåller många dokument som rör "Kalla kriget").

3) Kapitel 11 i *Chrusjtjov minns* som faktiskt (!) ger en ganska sanningsenlig beskrivning av Korea-kriget.³

4) Geoffrey Roberts bok *Stalin's wars: from World War to Cold War, 1939-1953*. Roberts är en historiker som moderna stalinister ser mycket positivt på (se t ex RKU-debattörerna på nätet).

1.2. Kinesiskt "motanfall"

På sidan 197 står det:

"Vid denna tid [februari 1979] ägde emellertid strider rum i gränsområdet mellan Vietnam och Kina. Ett kinesiskt militärt *motanfall* pågick." (min kursiv)

Att beteckna Kinas angrepp, "straffexpedition", mot Vietnam som "motanfall" är lite väl magstarkt. Skulle det ha varit Vietnam som först anföll Kina? Det är i så fall en närmast sensationell historisk upptäckt som det vore på sin plats att utreda närmare.⁴

2. Om trotskisternas "historiska" roll

På sidan 167 står det bl a:

"Med tanke på de historiska erfarenheterna av trotskismen inte minst i Vietnam fördröjde styrelsen för Uppsala FNL-grupp invalet och tog initiativ till studier i frågan. Det resulterade i broschyren 'Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen'".

Här framställs det som om att talet om trotskisternas roll i Vietnam och annorstädes vore ett okontroversiellt faktum, vilket sannerligen inte är fallet. Nej, den viktigaste anledningen till att trotskisterna stoppades i DFFG var nog att det i DFFG:s ledning fanns maoister, som ville förhindra att trotskisterna fick inflytande i FNL-rörelsen. I detta sammanhang kom de gamla stalinistiska lögnerna om trotskismens "kontrarevolutionära roll" väl till pass när man inför DFFG:s medlemmar behövde motivera att trotskisterna stängdes ute.

Skriften "Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen", som skrevs av KFML:arna Kurt Wickman och Lars Gustafsson, synades på sin tid mycket noga och så gott som alla lögnerna vederlades med all önskvärd klarhet – detta var just en av de frågor som fick mig, som vid den tiden var maoist, att börja tvivla på stalinismen och närma mig trotskismen. Skriften och flera av "motskrifterna" finns att läsa här:

marxistarkiv.se/sverige/fnlrorelsen/dffg_trottedebatten.pdf

När det gäller trotskisternas historiska roll i Vietnam, se "Trotskism och stalinism i Indokina" (marxistarkiv.se/indokina/vietnam/trotskism_o_stalinism_i_Vietnam.pdf), samt "Mordet på Tha Thu Thâu" (marxistarkiv.se/indokina/vietnam/ho_om_ta_hu_tao.pdf), som innehåller utdrag ur 3 intervjuer med Ho Chi Minh om mordet på den mest kände vietnamesiska trotskistledaren.

³ Den tidigare nämnda artikelsamlingen [Koreakriget](#) innehåller detta kapitel ur *Chrusjtjov minns – Ann 2009*

⁴ Dessa händelser ledde till omfattande diskussioner i svenska vänstern, se antologin [De socialistiska krigen](#). Se även artikelsamlingen (ur tidskriften *Kommentar*) [Konflikten mellan Kampuchea/Kina och Vietnam](#), samt artiklarna under rubriken/menyn [Kambodja/Kampuchea](#) på marxistarkivet. – *Ann 2009*

Jag har en viss förståelse för att smutskastningskampanjen 1970 delvis gick hem vid den tidpunkten, eftersom KFML, med rötterna i den stalinistiska traditionen, då var dominerande vänsterorganisation till vänster om VPK, samtidigt som trotskismen knappt hade några traditioner i Sverige överhuvudtaget. Idag, nära 40 år senare, så tycker jag dock att man borde veta bättre och i en bok som behandlar DFFG:s historia borde det vara det på sin plats med en självkritisk inställning till hanteringen av trotskisterna och i synnerhet den smutskastning som de utsattes för (båda författarna till "Trotskismen"-skriften har lämnat vänstern sedan lång tid tillbaka – och den ene av dem, Kurt W, deklarerade i en radioutfrågning för ett antal år sedan att han "skämdes" över denna skrift och uppföljaren "Marxism eller trotskism"). Jag har följande svårt att tro att särskilt många av dåtidens ledande DFFG:are fortfarande är beredda att försvara den historieskrivning som ges i "Trotskisterna...", oavsett var de står politiskt idag.

Det är hög tid att man gör upp med och tar avstånd från den lögnaktiga hetskampanjen som fördes och det är närmast skandal att det fortfarande inte gjorts.

3. Trotskisternas linje i enhetsfronten

Att kritisera den faktiska politik som trotskisternas förde när det gäller DFFG och Vietnamfrågan är givetvis helt legitimt, men en sådan kritik ska bygga på faktiska ståndpunkter och inte fabricerade sådana, vilket skedde i stor omfattning när det begav sig. Tyvärr har också en del av detta smittat av sig i boken, vilket jag nu ska titta närmare på.

Bokens beskrivning av trotskisternas syn på och relationer till DFFG är tendentiös. Pga att boken rör ihop flera saker som egentligen inte har med varandra att göra är frågan lite mer komplicerad att reda ut. Därför kommer jag att även att beröra en del andra frågor för att få korrekt perspektiv på det hela.

I stora delar av Europa (som Storbritannien och Frankrike) och i USA stod trotskister i ledningen för Vietnamrörelsen. Den amerikanska Vietnamrörelsen var utomordentligt framgångsrik och bidrog starkt till att USA till slut tvingades att dra sig ur Indokina. Så argumentet att trotskisterna var ute efter att undergräva eller sabotera Vietnam-solidariteten, är vederlagt *av praktiken själv*.

Det råder inte någon som helst tvivel om att trotskisterna var emot USA-imperialismen och stödde den vietnamesiska befrielsekampen och detta gällde *alla* trotskistiska riktningar. Där emot varierade den faktiska politik som olika trotskistiska organisationer förde. I t ex Storbritannien fanns ett trotskistiskt parti som hette Worker's Revolutionary Party (WRP), vars politik i Vietnam-frågan mycket liknade de svenska r-arnas (fast lika sekteristiska mot andra vänsterorganisationer som r-arna det var de inte) – WRP tillhörde dock en annan internationell trotskistisk tendens än RMF i Sverige och det skulle därför vara felaktigt att använda deras politik för att kritisera trotskisterna i allmänhet. Det är helt enkelt nödvändigt att vara konkret, dvs skilja mellan olika trotskistiska riktningar, vars Vietnam-politik kunde variera avsevärt. Detta är nu heller inget underligt, ty även det som man kallar för "maoister" fanns det ju många olika varianter av, i många länder betydligt fler än det fanns trotskistiska dito (i t ex USA fanns det minst ett 10-tal maoistiska organisationer). R-arna och KFML/SKP i Sverige är ju följande exempel på detta, och dessa två hade som bekant mycket olika syn på Vietnamarbetet.

Jag vill betona att det fanns ingen linje för solidaritetsarbetet som var gemensam för alla trotskistiska grupperingar i världen. Inte ens de olika nationella organisationer som tillhörde samma internationella trotskistiska strömning som RMF/KAF/SP hade identiska linjer, även om de hade samma grundinställning, vilken bl a innefattade enhetsfronttaktik. Den konkreta politiken var beroende av situationen och traditionerna i resp land och så bör det ju också vara. Exempelvis förde det amerikanska Socialist Workers Party (SWP) en linje i frontarbetet

där plattformen bara utgjordes av en enda paroll, ”Out Now”, för att ena ”alla som kunde enas” runt kravet på att USA skulle lämna Indokina – man lyckades också bygga upp en mycket kraftfull rörelse kring denna paroll, i strid med andra politiska riktningar (såväl trotskistiska som maoistiska), som i de flesta fall ville göra fronten ”smalare” genom att införa fler paroller i plattformen. Jag anser att SWP i huvudsak gjorde rätt, att den plattform som de slogs för var optimal för antikrigsrörelsen i USA.

I Frankrike däremot, med dess starka revolutionära traditioner, hade man en betydligt radikalare framtoning. Denna vietnamrörelse – och Frankrike hade ju speciella band till Vietnam som ju tidigare var fransk koloni – var också framgångsrik, men under helt andra förhållanden än de i USA.⁵

Jag vill heller inte sticka under stol med att det förekom vänsteristiska och t o m ultra-vänsteristiska felsteg hos trotskistiska grupper, särskilt bland de som rekryterat många ungdomar och hade en ganska fåtalig äldre kader, men jag vill nog påstå att i dessa avseenden var trotskisterna betydligt mindre extrema än sina maoistiska motsvarigheter (för att tala om ytterligheter, så fanns det flera maoistiska grupper som utvecklades till rena terroristorganisationer, bl a i USA, något liknande förekom inte när det gällde trotskisterna).

Således: Det fanns inte en enda trotskistisk politisk linje i Vietnamrörelsen – trotskisterna var flexibla och anpassade sig efter de rådande förhållandena.

Efter denna bakgrundsbeskrivning ska jag kommentera bokens beskrivning av trotskisternas Vietnam-politik:

”Trotskisterna hävdade att det pågick en socialistisk revolution i Vietnam och att solidariteten därför måste grundas på arbetarklasserna i de olika länderna (typisk var deras paroll ’Internationell solidaritet, arbetarklassens kampenhet’). De menade att det största slaget mot imperialismen utdelas genom att göra revolution i det egna landet.” (*Vietnam var nära*, a.a., sid 167)

Raderna ovan finns det egentligen ingen anledning att bestrida. Bortsett från den första meningen (den om ”socialistisk revolution i Vietnam”), så tror jag nog att även en KFML-are (i teorin) skulle ha hållit med. Det första felslutet kommer i den följande meningen:

”Följaktligen borde kravet på socialism finnas med i solidaritetsarbetet.”

Varifrån har man fått det? Det är inte omöjligt att vissa ”trotskister” eller trotskistsympatisörer ansåg detta, men någon sådan *linje* har aldrig antagits i RM/RMF/KAF/SP vad jag vet. Jag var inte trotskist vid den tidpunkten och kan därför inte uttala mig om hur snacket vid den tidpunkten gick bland trotskisterna, men jag har *aldrig* sett några dokument som visar på att man hade en sådan linje. Jag har också frågat sådana som var med i RM/RMF vid den tiden och de förnekar att en sådan linje förts.

Och även om trotskisterna (eller andra) hade ansett att DFFG borde ha en socialistisk plattform, så borde väl detta ha kunnat diskuteras? Varför skulle en sådan diskussion ha varit tabu?

Vid DFFG:s kongress 1970 fick Göteborgstrotskisten Lars Wentzel en direkt fråga om han ansåg att FNL-rörelsen borde vara socialistisk, varvid han svarade:

”Jag är inte klar över hur det ligger till med denna fråga, men så länge det beslutas någonting av DFFG, så följer jag naturligtvis den disciplin som det alltid krävs av en organisations medlemmar. Däremot bör man ha möjlighet att uttrycka sig i en intern debatt. Jag kan alltså inte helt klart säga

⁵ Om Vietnam-rörelsen i USA, se [Vietnamrörelsen i USA](#), samt bilagan till artikelsamlingen [SKI - Solidaritetskommittén för Indokina](#) som tar upp både den amerikanska och den franska Vietnamrörelsen. – *Anm 2009*

att jag stöder att vi skall bli en socialistisk organisation.” [Diskussionsprotokoll från DFFG:s kongress, 19-21 juni 1970, 2:a delen (lördagen 20/6) s. 22.]

Wentzel hade alltså ingen klar ståndpunkt i frågan, vilket han borde ha haft om trotskisterna hade fastlagt en sådan linje. Trots att Wentzel klargjorde detta och trots att han deklarerade att han skulle följa fattade beslut (i DFFG), oavsett vilken ståndpunkt som han skulle komma fram till när det gällde den socialistiska plattformen, så användes detta som ett ”bevis” på trotskisternas DFFG-fientliga linje. Sannerligen inte särskilt snyggt!⁶

Spelade då inte trotskisternas syn på befrielsekampen i Vietnam som en i grunden socialistisk revolution någon roll för den politik som de ansåg solidaritetsrörelsen borde föra? Jo, givetvis gjorde den det, men det var inte en ”socialistisk plattform” som trotskisterna härvidlag eftersträvade, utan att solidaritetsrörelsen först och främst borde söka stöd inom arbetarklassen och dess organisationer (dvs i ”arbetarrörelsen”, fackföreningar, arbetarpartier, kooperationen osv). Detta betydde å andra sidan inte heller att trotskisterna var emot samarbete även med borgerliga krafter som var beredda att på olika sätt stödja Vietnam, men grundinställningen var att man inte borde göra politiska eftergifter för att få med borgarna. Sannolikt skulle det ha kunnat uppkomma motsättningar i DFFG kring en sådan inriktning, men det är inte säkert.

Efter det ovan citerade avsnittet övergår *Vietnam var nära* (a.a., sid 167) till att kritisera trotskisternas syn på enhetsfronter:

”Vidare menade de att enhetsfronten inte skulle vara en organisation med enskilda medlemmar utan tillfälliga aktionsenheter mellan organisationer som enats om vissa minimikrav.”

Varifrån har man fått detta? Lägg märke till att trotskisterna, efter de uteslutits ur DFFG, bildade en ”egen” solidaritetsorganisation, SKI, med *individuellt* medlemskap.⁷ Detta gällde några år senare även Chilekommittén, där trotskisterna hade en stark ställning. Påståendet är således grundlöst.

Boken fortsätter:

”Därutöver skulle det stå varje organisation fritt att föra fram sina egna krav (’tendensfrihet’).”

Man menar således att trotskisterna ville ha tillfälliga aktionsenheter *mellan* organisationer med ”tendensfrihet”. Ja, det är riktigt, men att detta inte är tillämpligt på organisationer som DFFG borde vara ganska enkelt att inse – det som det här rör sig om är demonstrationer och liknande aktiviteter med flera deltagande organisationer, dvs aktionsenheter av mer tillfälliga slag. Det är riktigt att trotskisterna hävdade ”tendensfrihet” i sådana sammanhang, dvs rätt att föra fram paroller och liknande som går längre än den gemensamma plattformen, men utan att strida mot den (det var därför som man bl a slogs för rätten att i demonstrationer, i *särskilda avdelningar*, bära röda fanor, organisationsbanderoller osv). Dessa principer tillämpades senare av Chilekommittén och det fungerade alldeles utmärkt (dvs man tillät ”tendensfrihet” i utåttriktade manifestationer). Det är f ö mycket vanligt idag och ses inte som något särskilt

⁶ När jag höll på att slutredigera denna text så beslöt jag att kontakta L. Wentzel himself och fråga ut honom om det som skedde vid DFFG-kongressen. Wentzel, som lämnade vänsterpolitiken i slutet av 70-talet och därför inte har någon anledning att undanhålla några fakta i målet, bekräftade mina misstankar. Han var relativt nybliven medlem i den ”trotskistiska” organisationen Revolutionära Marxister (RM) och hade överhuvudtaget inte deltagit i någon diskussion om vilken linje som skulle föras i DFFG. När man på kongressen fick klart för sig att man här hade att göra med en ”trotskist” angreps han häftigt av ett antal KFML:are. Han blev överrumplad och chockerad, men försökte ärligt svara på de frågor och angrepp som riktades mot honom. Exempelvis visste han inte om ”trotskisterna” ansåg att DFFG borde vara socialistiskt eller ej, eftersom han aldrig varit med om någon diskussion om detta bland ”trotskisterna” (i själva verket hade dessa inte heller en sådan linje). Wentzel lämnade självmant DFFG efter de traumatiska upplevelsorna på DFFG-kongressen.

⁷ Om SKI, dess plattform och verksamhet, se [SKI - Solidaritetskommittén för Indokina – Anm 2009](#)

konstigt (förekommer allmänt vid 8 mars-demonstrationer, 1:a-majdemonstrationer m m).
 [För en historik över Chilekommittén, se artikeln ”Chilekommittén – 3 år av aktiv solidaritet”
 i marxistarkiv.se/latinamerika/chile/fi_om_chile.pdf]

Det är också riktigt att trotskisterna förespråkade ”tendensfrihet” inom organisationer, t ex DFFG, men det rörde då rätten att på ett organiserat sätt förfäkta andra idéer än de som för tillfället har majoritet (med hänsynstaganden till fattade beslut givetvis) – det gällde således den interna demokratin. Att det skulle vara förkastligt att förfäkta en sådan tendensfrihet i en solidaritetsorganisation som strävar efter att organisera folk av *olika politiska* övertygelser, det förstår jag faktiskt inte. I ”Historik över motsättningarna i DFFG”, som publicerades i *FNL i Sverige* 1/17 skriver fö DFFG:s AU själva att det är helt OK med ”fraktioner” i DFFG (en ”fraktion” är fastare form av ”tendens”):

”DFFG har alltid accepterat fraktionsarbete inom fronten och sett det som värdefullt så länge det varit inriktat på att stärka och utveckla solidaritetsarbetet, men vi har alltid med kraft vänt oss mot fraktionsarbete som är riktat mot förbundet.” (cit i *Vietnam var nära*, a.a., sid 334)

Detta att man är emot ”fraktionsarbete som är riktat mot förbundet”, skulle knappast heller någon trotskist protestera mot. Problemet är här givetvis hur och vem som avgör vad som är skadligt fraktionsarbete – kampanjen mot trotskismen syftade givetvis till att ”bevisa” att trotskisterna var fientligt inställda mot DFFG:s hela idé, fiender till den indokinesiska befrielsekampen osv.

Det är viktigt att ha klart för sig att det är *felaktigt* att trotskisterna ville lägga hela sin analys av befrielsekampen (att man såg det som en socialistisk revolution etc) som *grundval för solidaritetsrörelsen*. Det faktum att de svenska trotskisternas amerikanska systerparti SWP faktiskt byggde upp Vietnamrörelsen i USA kring *en* enda paroll borde egentligen vara tillräckligt för att klargöra detta (och SWP hade samma grundsyn på befrielsekampen som de svenska trotskisterna). Även de svenska trotskisterna menade att solidaritetsarbetet skulle baseras på konkreta målsättningar, inte på fullständiga politiska program – det är ju det som är hela grundtanken med enhetsfronter. Den som verkligen tror att de svenska trotskisterna ville att solidaritetsrörelsen skulle omfatta hela deras syn på revolutionen måste antingen vara utomordentligt okunnig eller vara offer för ett slags konspirationstänkande, där trotskisterna antas sträva efter att sabotera, splittra osv, dvs det vanliga stalinistiska skitsnacket. Fö kan man ju ta en titt på de fronter som senare trotskisterna var med i och/eller var med om att bygga upp, t ex Chilekommittén.

Det som var (och är) grundläggande i den trotskistiska synen på enhetsfronter är att sådana *inte* förutsätter att man är överens om analyser, utan enbart om enhetsfrontens målsättningar. Det är fö just därför som trotskisterna var emot att Vietnam-rörelsen i sin plattform tog ställning mot ”socialimperialismen”. Det fanns åtminstone 3 skäl till detta: 1) trotskisterna var inte överens om den analys som låg bakom 2) frågan var inte relevant när det gällde befrielsekampen i Vietnam (och vietnameserna var emot denna teori) och 3) ställningstagande mot ”socialimperialismen” innebar att man i praktiken stötte bort VPK-are m fl.

Jag är ganska säker på att det också var sådana bevekelsegrunder som låg bakom när eller *om* trotskister framförde åsikten att det behövdes studier av ”socialimperialismen” i DFFG (att ha detta i DFFG:s plattform utan att ha studerat frågan grundligt var det sämsta alternativet). Jag är fö inte övertygad om att studier av ”socialimperialismen” i Vietnamrörelsen någonsin varit en trotskistisk linje – jag skulle tro att trotskisterna vid denna tidpunkt (och även senare) snarare argumenterade för att ”socialimperialismen” borde bort från DFFG:s plattform, vilket fö DFFG senare självmant gjorde (för att ännu senare, 1974, göra ett nytt försök att föra fram frågan, just genom studier, se boken sid 186-191 och dokumentsamlingen ”Debatten om

Vietnam och FNL-rörelsen sommaren 1974”, marxistarkiv.se/sverige/fnlrorelsen/1974-debatten.pdf).

De svenska trotskisterna var ärliga antiimperialister. De var oeniga med maoisterna i många frågor, men jag är övertygad om att det hade varit möjligt för trotskisterna att arbeta i DFFG sida-vid-sida med andra politiska strömningar om de bara hade fått möjlighet att göra detta – vilket återigen Chilekommittén är ett bra exempel på. Förmodligen hade det inneburit motsättningar, mer diskussioner och ett ifrågasättande av olika ”dogmer”, men det skulle nog ha bara ha varit fruktbart. Genom att ta upp till diskussion en del av de frågeställningarna som trotskisterna reste kanske man t o m hade kunnat undvika eller begränsa den splittring som skedde när r-arna uteslöts/lämnade DFFG – r-arna som faktiskt gjorde den ”linje” som *tillskrevs* trotskisterna till sin (lägg märke till att det var ”maoister”, inte ”trotskister” som i praktiken genomförde denna linje). Den enda ”negativa” konsekvensen av att acceptera trotskister i DFFG, sett ur maoisternas synvinkel, hade förmodligen blivit att fler DFFG:are blivit trotskister. De som anser att trotskisternas politik var oväsentlig i sammanhanget och att principen ”ändamålen helgar medlen” var helt OK när det gällde att hålla trotskisterna utanför Vietnamrörelsen, ja de behöver givetvis inte göra sig besväret att kritiskt nagelfara det som skedde, men jag tror inte att särskilt många av DFFG:s medlemmar och sympatisörer skulle ha varit beredda att stödja en sådan rutten politik om den formulerats så krasst.

Lästips: se marxistarkiv.se/sverige/fnlrorelsen/dffg_trottedebatten.pdf, där flera av texterna (bl a Kenth-Åke Anderssons) behandlar olika aspekter av enhetsfronttaktiken. Där finns också ett svar från Uppsalas RM-grupp (RM var föregångare till RMF) på frågor som ställts av Uppsala FNL-grupp till en RM-medlem.

4. Antalet trotskister från DFFG

Denna en fråga är av ganska liten betydelse, men den förtjänar ändå en kommentar.

På sid 167 skrivs om trotskisterna att

”dess anhängare inom DFFG var mycket få. Det ledde till några uteslutningar av enskilda aktivister, men de vann aldrig hela gruppen för sitt synsätt”.

Det första påståendet att trotskisternas anhängare i DFFG ”var mycket få” är inte korrekt. Att inte särskilt många blev uteslutna beror nog helt enkelt på att många lämnade DFFG frivilligt, för att i stället gå med direkt i RMF/KAF eller för att ansluta sig till ”trotskisternas” Indokinafront SKI, som bildades just därför att trotskisterna utestängdes från DFFG (jag minns att åtminstone 2 FNL-grupper i Västsverige i sin helhet/majoritet gick över till SKI). Bland trotskisterna fanns många f d FNL-aktivister (jag själv hörde till dessa), det rörde sig om hundratals. Det är möjligt att denna strömning av folk från DFFG till trotskisterna var svår-greppbar och ”drunknade” i striden mot r-arna, som otvivelaktigt gjorde större inbrytningar än trotskisterna och också gjorde mer väsen av sig, men att hävda att det bara rörde sig om ”mycket få” är inte med sanningen överensstämmande.

5. Trotskisterna och Vietnam-demonstrationerna

På sidan 168 citerar man en rapport där det står att enbart ”ca 7 personer” samlats kring ”Röda gruppens” röda fanor ”längst bak i tåget” och kommenterar att detta var ”typiskt för relationerna mellan DFFG och RMF/trotskisterna”. Att trotskisterna ofta fick gå som en svans till DFFG-tågen, det är sant, men att det alltid var fråga om bara en liten handfull personer, det stämmer inte, dvs läsaren bibringas en felaktig bild av de verkliga förhållandena. När boken dessutom tillägger att ”De [dvs trotskisterna] var aldrig så många att de kunde ordna egna demonstrationer”, då protesterar jag högljutt:

1. Orsaken till att trotskisterna hela tiden försökte komma med i de av DFFG anordnade demonstrationerna var *inte* att de ansåg sig vara för få, utan de ville verka för så stora gemensamma demonstrationer som möjligt, dvs *trotskisterna ville inte ordna egna demonstrationer oavsett om de skulle bli många i dessa eller inte*. I detta avseende skilde de sig från r-arna som just ville avskärma sig nästan till vilket pris som helst.
2. SKI (den av trotskisterna startade Indokina-fronten) ordnade faktiskt egna Vietnamdemonstrationer, bl a i Göteborg. RMF/KAF/SP anordnade och deltog även i 1:a majdemonstrationer och andra demonstrationer – ihop med Förbundet Kommunist (FK), syndikalister, VPK och andra – där Vietnam/Indokina hade framträdande roll.

Slutord

Jag har nu tagit upp ett antal frågor där jag tycker att *Vietnam var nära* är ute och cyklar. Jag inbillar mig inte att jag med detta inlägg har rätt ut alla frågor. Jag inser också att vi ideologiskt har olika uppfattningar och jag respekterar det, men trots det borde vi kunna bli överens när det gäller vissa av de frågor som det på 70-talet rådde oenighet och hårda motsättningar kring.

Relationerna inom ”avgrundsvänstern” är idag betydligt bättre än då och det beror inte i första hand på att trotskisterna skulle ha ändrat sin grundläggande hållning eller ideologi. Jag vet också att många som på 70- och 80-talen var ”maoister” idag är mycket kritiska mot stalinismen och därmed också är kritiska mot dess historieskrivning. Därför tycker jag också att det är dags att ta itu med och göra upp med de ståndpunktstaganden DFFG gjorde när det gällde trotskismen och där man i stor utsträckning tillgrip stalinistiska lögnerna för att motivera det hela.

Det finns säkert personer som *inte* anser att den antitrotskistiska kampanjen var felaktig och att t ex den historiska kritiken mot trotskisterna i ”Trotskisterna, fronterna ...” och ”Marxism eller trotskism” var korrekt. Det beror dock vanligtvis på att de inte närmare reflekterat över dessa frågeställningar. Och den som har låst fast sitt tänkande och är oförmögen att ta del av och värdera ”motståndarens” fakta och argument, ja en sådan person kan heller inte analysera eller förstå omgivningen på ett vetenskapligt sätt, utan sitter fast i en endimensionell vrångbild av verkligheten.

De som håller fast vid de gamla ståndpunkterna, borde fö vara konsekventa och agera enligt sin övertygelse. Det betyder bl a att de borde vägra att ha något med trotskister att göra och med förnyad energi återuppta den oförsonliga ideologiska kampen, ty dagens ”trotskism” är både nationellt och internationellt betydligt starkare relativt andra vänsterströmningar än på 70-talet. Det faktum att det inte pågår sådana anti-trotskistiska kampanjer – inte ens r-arna försöker sig numera på sådant – är givetvis *ett* uttryck för att de gamla argumenten inte längre duger, vilket i sig borde fungera som en väckarklocka. Att man dessutom ställer upp i aktioner tillsammans med trotskister (organiserar gemensamma demonstrationer, möten osv) visar väl att de inte själva heller tror på att trotskister skulle vara fascistagenter, CIA-agenter osv, vilket de hävdade när det begav sig. Den logiska slutsatsen borde vara att det är hög tid att skärskåda och göra upp med de gamla fördomarna och lögnerna. Detta är viktigt ur många aspekter, inte minst därför att en uppgörelse med dåtidens misstag skulle kunna minska riskerna för att liknande saker händer igen och för att det ska bli möjligt att bygga en kraftfull vänster, befriad från gårdagens fobier, ideologiska dimmor och konstgjorda murar.

7 maj 2007

Martin Fahlgren